

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštarne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petlit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilno jugoslovanske socialne demokracije.

60. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 1. junija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/I.

Antiklerikalizem.

Kar se na Slovenskem ne prišteva klerikalni stranki, povdarja vse prav rado svojo naprednost in naglašuje svoje nasprotje zoper težnje črne reakcije. Gotovo je, da bi se zamerili celo gospodarski stranki ali pa političnim sanjskim bukvam — pardon! — «Našemu Listu», če bi ju ne hoteli smatrati za naprednjaške.

Glavno zastopstvo naprednosti je seveda v liberalni stranki, ki ima za načelnika novoizvoljenega ljubljanskega poslanca.

In ta naprednost je huda. Pred in med volitvami se je tako povdarjala, da je večina v slovenski politični javnosti dobila utis, da se bije v Ljubljani res boj med naprednjastvom in nazadnjastvom. Kar v hipu sta bila v kandidatih liberalne stranke posebljena principa naprednosti, odnosno reakcije.

In te misli se niso mogli otresti niti pozneje, ko se je zaznalo vsled očitnega priznanja liberalnega kandidata na shodu volilcev, da bi on rad vstopil — če bo izvoljen — v klub, kjer kraljuje dr. Šušteršič.

Torej v klerikalno gnezdo bi se rad vsedel napredni kandidat. To priznava že v volilnem boju, in volilci so tako — čudni, da so prepričani, da je v liberalnem kandidatu res obsežna kakšna naprednost v primeri s klerikalno reakcijo! Ali so mari tako kratkih misli, da se ne spominjajo več pregovora: povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo in kaj si! Rezultat volitev je pokazal, da so bili tako kratkega spomina. Za princip se namreč ni šlo, temveč za osebi; in če bi bila klerikalna stranka imela ugodno osebo za kandidata ljubljanskega, bi se ji bilo godilo boljše v volilnem boju.

Spoznavamo iz tega volilnega boja, ki smo ga doživeli in prestali v Ljubljani, da tista naprednost, s katero se diči tako rada liberalna stranka, ni bogve kaj. Saj jo je celo njen kandidat zatajil, ko mu je za mandat trda predla. In če je naprednost napredne stranke tako na sibirskih nogah, — kaj pa naj zidamo potem na njen antiklerikalizem?!

Komična stranka: v programu ima vse napredne točke, od ločitve cerkve in države do svobodne šole, v praksi pa si noben njen kandidat noben njen zastopnik ni upal zagovarjati teh načel. «Kaj bodo pa ljudje rekli?!»

In dr. Šušteršič pozna dobro to narodnost liberalne stranke. Kakor je pred in med volitvami njegova ošabnost in prezirljivost do liberalne stranke bila brezmejna, tako se je sedaj hitro potolažil. «Strasti so polegale» — piše v sobotnem uvodniku «Slovenca», in piše preludij, kako bodo na Dunaju gnezdili v enem kotičku vsi poštenjaki in ravberhavptmani skupaj. Kar sem prebrala, pozabljeno je — kakor poje nezakonska mati, tako pojeta dr. Šušteršič in Hribar sedaj po volitvah.

In kdo jima to zameri? Izmed t. zv. inteligence nihče. Oba sta reprezentanta privilegiranih stanov; takim mi proletarci ne smemo grehov očitati: ti ne greše, marveč se le motijo...

Ampak zapomniti si to hočemo za tiste slučaje, kakor se bo nam socialnim demokratom zopet očitalo, da sklepamo kompromise s klerikalci, ki jih sklepali nismo, ali pa z liberalci, ki vzlie lepim prošnjam niso bili sklenjeni. Tako malo, kakor nam je treba pomoči od onih, je potrebuje od drugih. Boljši je počasni uspeh, ki je pa utemeljen na sigurni podlagi dela, nego pa hipna politična moč, ki bazira na prhkkih kompromisih. Naš ščit ostane čist! In edina stranka slovenska smo, ki more voditi antiklerikalni boj in ki ga bo tudi izvojevala zmagovito.

Učiteljstvo v politiki.

«Učiteljski Tovariš» pozdravlja «zmago» kranjskega liberalizma in se poklanja Hribarju «prijatelju učiteljstva». In spominjamo se onih ceremonijelnih ovacij, ki jih je prirejela učiteljska skupščina v Trstu Hribarju in dr. Tavčarju, ki bi ne kazile nobenega bogočastja. Merodajni krogi slovenskega učiteljstva so jetniki političnega malikovalstva; slepo verujejo v politične bajke, ki jih je izpredla in izsanjala fantazija, udano pričakujejo zveličarja, ki bode rešil učiteljstvo po priliki tako, kakor otme pravljčni mladenič zakleto kraljčino.

V tem mitološkem naziranju se meša otročja najivnost z obupom. Slovensko učiteljstvo, kakor je videti, še ni začutilo železa v svojih žilah. Ne pozna še fonda svoje inteligence ter agitatorične in organizatorične sposobnosti, ki jo ima. Manjka mu zaupanje v sé. Naše učiteljstvo v politiki išče, kakor iščejo oni, ki morajo najti. Naslo se še ni in politična Odiseja njegova še ni završena. In završena ne bo prej, dokler ne spozna sebe in pride tja, kamor mora priti.

Slovensko učiteljstvo v svoji pretežni večini ni bilo nikdar inferirano s klerikalizmom in to je bila njegova najlepša čednost. Slovenski učitelj se je zavedal, da mora biti moderna šola po svojem bistvu in po svojem smotru protiklerikalna, da jo mora prevevati slovenski duh.

Ali drugo napako je storilo naše učiteljstvo — z zavezami očmi se je zaupalo liberalni stranki in bilo je dolgo časa gluhonemo in slepo kakor jazbec. Zadnji čas se je to zaupanje začelo majati in upali smo, da učiteljstvo pregleda to predivo banalnega protiklerikalstva, da pregleda liberalno stranko, ki je protiljudska in reakcionarska do nezavesti ter ji pokaže hrbet.

Čas je že, da se učiteljstvo otrese političnega bajeslovja, vsled katerega pričakuje kakor zakleto kraljčino prihod junaka - zveličarja. Vsak stan, vsaka ljudska skupina je zveličar ali

PODLISTEK.

MARK TWAIN:

Zgodbe o velikodušju.

Konec.

Hvaležni soprog.

Peljala se je dama s svojim sinčkom po glavni cesti velikega mesta, in spotoma so se splasili konji in zdvijali: Kočijaž se je zvrnil s sedala, dama in sinček sta pa omedlela. Toda pogumen mladenič, ki je peljal tovorni voz, se je postavil splašenima konjema nasproti in jih z lastno smrtno nevarnostjo udarjal. Hvaležna dama si je zapomnila njegovo številko in, priselši domov, je pripovedovala o junastvu svojemu soprogu (ki je čital knjige). Ves solzan je poslušal soprog genljivo zgodbo in zahvalivši skupno z oteto žensko njega, brez čigar vednosti ne pade las z glave, je pozval pogumnega mladeniča k sebi in mu izročil nakaznico za petsto dolarjev, rekoč: «Sprejmi kot plačilo za svojo plemenitost, Viljem Ferguson, in če boš kdaj potreboval prijatelja, se spominjaj, da je Thompson Mc-Spadden mož hvaležnega srca.» Nauk: plemenito delo, in naj je še tako nezatno, koristi storilcu.

Nadaljevanje.

Viljem Ferguson se je oglašil prihodnji teden in naprosil g. Mc-Spadden, da zastavi svoj vpliv

in mu preskrbi boljšo službo, ker čuti v sebi višje zmožnosti, kot jih treba za prevažanje tovornih voz. Gospod Mc-Spadden mu je preskrbel pisarniško službo z lepimi dohodki.

Mati Viljema Fergusona je obolela, in Viljem — toda čemu govoriti toliko besed, gospod Mc-Spadden jo je sprejel pod svojo streho. Nato se ji je zahotelo po svojih mlajših otrocih; in tako so dospeli tudi Marija in Julka in njun bratec Jakec v Mc-Spaddenovo hišo. Jakec je imel nožiček in z njim se je enkrat podal v stanovanje in v trideset uri je pokončal za desetisoč dolarjev oprave. Dva, tri dni kasneje je padel po stopnicah in si zlomil tilnik; sedemnajst sorodnikov se je nateplo v hišo k pogrebu. Seznanili so se, zasedli kuhinjo in nagnali rodbino Mc-Spaddenovo, da jim je preskrbela različne službe in, čim so se teh naveličali, zopet nove. Stara žena je rada pila in klela; toda hvaležni ljudje so vedeli, da je njihov dolžnost vplivati nanjo, že z ozirom nato, kar je sin zanje storil, in lotili so se plemenitega dela. Viljem je prav pogosto prihajal, prejemal denarne zneske in terjal višjih in boljših služb, ki mu jih je hvaležni Mc-Spadden kar najhitreje preskrbel.

Po malem izgovorjanju je Mc-Spadden dal Viljemu v šole; ko pa je o prvih počitnicah junak zahteval, da ga pošlje iz zdravstvenih ozirrov v Evropo, se je uprl Mc-Spadden proti njegovemu tiranu. Zahtevu mu je kar na kratko odbil. Mati Viljema Fergusona je bila tako presenečena, da je

padla steklenica za žganje iz roke in da so ji odpovedale nečiste ustni. Ko se je zavedla, je zastokala: «To je torej časa hvaležnost? Kje bi bila vaša soproga in vaš sin, da ni bilo Viljema?»

Viljem je dejal: «Ali je to hvaležnost? Sem li otel vaši ženi življenje, ali ga nisem?»

Sedem sorodnikov je privrelo iz kuhinje in vsak je dejal: «Torej taka je njegova hvaležnost!»

Viljemove sestre so stale kakor okamenele in dejale: «Torej taka je njegova hva —,» toda segla jima je že mati v besedo, kateri so se vlile solze in zaihtela: «In ubogi moj Jakec je zapravil življenje v službi takega krokodila!»

Tedaj je vzkipelo upornemu Mc-Spaddenu srce in togotno je odgovoril: «Poberite se iz moje hiše! Knjige so me premotile, enkrat — nobenkrat!» In Viljemu je zaklical: «Moji ženi si otel življenje, kdor bi kaj takega v prihodnje storil, naj pogine na mestu!»

Ker nisem duhovnik, dostavljam besedilo na konec pridige, namesto na začetek. Povzeto je iz spominov g. Usa Brooksa na predsednika Lincoln (v «Scribners Monthly») in se glasi:

«J. H. Hackett v Falstaffovi vlogi je bil igralec, ki je Lincoln očaral. Kakor vselej je izkazal Lincoln tudi v tem slučaju svojo hvaležnost s tem, da je pisal igralcu duhovit biljet, v katerem izreka veselje nad njegovo igro. G. Hackett je odgovoril s tem, da je poslal nekó knjigo, ki jo je menda

zveličanec obenem. Organizovano učiteljstvo je močan politični faktor, če nastopa zložno z ljudstvom. In kaj je naravnješe, da ljudski učitelj, ki vzgaja in civilizuje mlada ljudska pokolenja, stoji tudi v gospodarsko-socialnih in političnih bojih delavnemu ljudstvu ob strani. Če se odcepi od ljudstva in od njegovih življenjskih interesov in če se postavi v vrste protiljudskih strank, je obsojen na politično osamljenost, onemoglost in brezpomembnost. Posušiti se kakor izruvana bilka. — Svoje gnotno stanje izboljšati more le v zvezi z delavnim ljudstvom, svobodno šolo ustvariti le v zvezi z ljudstvom. Ljudstvo svobodni šoli ni sovražno; če bi bilo, zakaj bi se klerikalci posluževali laži v svojem agitacijskem boju proti nji?

Slovenskemu učiteljstvu se odpira politična pot v socialno demokracijo, ki je edina resnično protiklerikalna in resnično ljudska stranka, in nastopiti jo bode moralo prejalisej, prisililo ga bode k temu spoznanje in logika. — Pred časom smo čitali v «Učiteljskem Tovarišu», da bode sedanja beda potisnila učitelju v roke Marxov «kapital». Naj bi to ne bila groznja, temveč spoznanje! Tudi za učitelje velja klic:

Proletarci vseh stanov, združite se!

Pismo iz Galicije.

V Krakovu, začetkom majnika 1907.

Končano je! Tako se oddahnete lahko vi, srečni Evropeci! Pri nas v Galiciji pa divja volilni boj se vedno, in čimbolj se bliža koncu, tem hujski, tem ostudnejši je, tem grših sredstev se poslužuje naša zlahta, tem obupnejši je njen napor, da si reši vsaj nekaj mandatov, kajti že danes lahko rečemo: kola poljskega ni več! Pač bo tudi v bodočem parlamentu skupina poljskih poslancev, ki se bo imenovala «kolo poljski», toda drugi ljudje bodo odločevali v njem, in njegove tendence, vsaj tako upamo, bodo vsaj v socialnem in kulturnem oziru drugačne, naprednejše nego so bile v starem «kolu».

Prevarili so se gospodje Glabinski, Stapinski et consortes, ki so izmodrovali ta zapleteni volilni sistem, po katerem se voli pri nas v Galiciji prvič, odkar je uvedena splošna in enaka volilna pravica — pa tudi zadnjikrat. Sama sebi je izkopala gospoda jamo, večina stanczykov je vanje telebnila in je politično pokopana, bog daj za vedno.

Ne bom vam opisoval tega zamotanega volilnega reda, kajti ni ga prav lahko razumeti, omenjam le, da je tak, da se v enem volilnem okraju voli lahko tudi štirikrat, preden se pride do končnega rezultata, in pa da traja volilna doba od 14. maja do 7. junija. Lokavo so računali mandatovci na človeške strasti, ki jih mora tri tedne trajajoči volilni boj razvneti do skrajnosti, nadejali so se, da se jim posreči z mahinacijami, nasilstvi, sleparjenjem in drugimi sredstvi, ki se

sam spisal. Pisal je predsedniku več biljetov. Nekeč pod večer, ko sem popolnoma pozabil na dogodek, sem se podal po opravilu v «Belo hišo». Ob vstopu v predsednikovo pisarno sem na svoje presenečenje zapazil Hacketta v predsobi, kakor da bi čakal na sprejem. Predsednik me je vprašal, če je kdo zunaj. Na moje poročilo je skoro žalosten odgovoril: «Ne morem ga sprejeti, ne morem ga sprejeti; upal sem, da odide.» Potem je pristavil: «Zdaj vidite, kako sitno je, če ima človek na tem mestu dobre prijatelje in znance. Saj veste, kako sem cenil Hacketta kot igralca in da sem mu pisal. Poslal mi je na to ono knjigo, in mislil sem, da je stvar končana. Mojster je v svoji stroki, sem si dejal, in dobro preskrbljen. Toda, ker sva si poslala nekaj prijaznih pisem, ima že željo. In kakšno, kaj mislite?» Nisem mogel uganiti in Lincoln je nadaljeval: «Konzul v Londonu bi rad postal. Sveta nebesa!»

Končno, naj le še omenim, da se je slučaj Viljema Fergusona v resnici dogodil, in sicer v krogu mojih osebnih znancev, — toda izpremenil sem posameznosti, da se Viljem ne spozna.

Vsi citatelji tega članka so gotovo igrali v sladki uri svojega življenja junško vlogo kake velikodušne zgodbe. Rad bi vedel, koliko jih je, ki z veseljem govore o oni epizodi in se radi spominjajo njenih posledic.

vam v ostali Evropi o njih niti ne sanja, izzivati nemire, prouzročiti zmešnjave, da bi potem mogli nad opozicijske volilce poslati žandarmerijo, da bi smeli z vojaštvom omehčati one uporne volilce, ki bi si skušali otresti raz se sladki jarem patrio- tičnega poljskega plemstva. Ko bi vam napisal celo knjigo o poljskih volitvah, in bi vam poslal na stotine momentnih fotografij iz volilnih bojev, pa bi se ne mogli o celoti pojmiti strašne besede «galicijske volitve».

Le, kdor sam vidi, sam skusi, sam stoji v peklenskem boju s to sedaj še vsemogočno, od vseh javnih faktorjev podpirano kliko, ta vé, da so za Galicijo zastoj zakonite določbe, da tu vlada samovolja, paševanje kakor le še na Turškem in Ogrskem. Tem višje je ceniti izyolitev vsakega opozicionalnega kandidata in pravo čudo božje je, če prodre kje socialni demokrat. Doslej so izvoljeni trije poljski socialni demokrati: Diamand, Lieberman in Hudec in ruski Ostapčuk. Razen tega neodvisni socialist Breiter in socialistom zelo sorodni dr. Gross. — Daszynski je propadel! Kaj pomeni ta izguba za avstrijsko, zlasti pa za poljsko socialno-demokratsko delegacijo v bodočem parlamentu, more presoditi le tisti, ki pozna tega izrednega človeka, tega sijajnega govornika, to živo šibo božjo naše galicijske slahte. Daszynskega moramo poraziti, to geslo je izdalo plemstvo, ki je v zadnjem parlamentu na svoji koži tako živo čutilo škalcce udarce, ki so nanj leteli, ki je v svesti si lastne krivde z grozo obračalo obraz od zrcala, v katerem mu je kazal Daszynski strašne kulturne i gospodarske prizore iz Galicije. — Toda sami aristokrati ne bi bili opravili proti Daszynskemu nič. Družba, vsa slahta, vsi bogati in vplivni židi, vse katoliško svečenstvo, ter so v imenu patriotizma in vere rovali, sleparili, nasilstva počenjali proti človeku, ki ni poljskemu narodu storil nič zlega, ki je gospodarstvo tlačeno in kulturno zaostalo poljsko ljudstvo vodil k jasnemu cilju poljstva in človeštva. In podrla so ga — pa še to le s pomočjo izdaje! Posrečilo se jim je med železničarje zasejati razdor, urinili so jim nekega železničarja kot samostojnega kandidata, ki je v poslednjih dneh odstopil in precejšnje število svojih tovarišev-železničarjev prepeljal v tabor protikandidata. Daszynski je dobil kakih 190 glasov manj nego njegov nasprotnik Petelenz. Toda njegovi nasprotniki se niso veselili zmage! Tisočglava množica, ki je čakala pred voliščem rezultata volitve, je, čuteča in vedoča v krivicah, ki so se godile, kazala v svojem upornem molku tako grozeč obraz, da so se zmagovalci plaho poskrili pred premaganci in nad nje poslali — ulance! Ne morem sam popisati, kak bolesten krik je jeknil med poljskim proletariatom, ne samo v Krakovu, ko se je izvedelo, da Daszynski ni izvoljen. Vse pa navdaje le ena misel: maščevanje nad izdajalci iz lastnih vrst in nad demokrati. Daszynski je propadel, ali Daszynski ni mrtev! Poljski proletariati bo zopet dvignil na ščit svojega ljubljence, njegovo ime bo slovelo med poljskim ljudstvom, kakor slovi danes ime Kosciuszka, za Petelenza in krakovske demokrate pa bo imel vsak pravi naprednjak le čut zaničevanja. —

Volitev na Vesoli, okraji Daszynskega je gotovo najvažnejša epizoda letošnjega volilnega boja v Galiciji. Da je bilo klanje z 200 ranjenih v Przemyslu, kjer je bil izvoljen socialist dr. Lieberman, boj v Horunskem, s 4 mrtvimi in 10 ranjenimi, ste že gotovo čitali. Drugih manjših prask se mi niti ne zdi vredno omeniti. So to sicer grozni dogodki, toda za časa volitev v Galiciji skoro navadni, zato se jim mi domačini niti dosti ne čudimo. Grozovlada slahte nas je navadila na kri v volilnem boju. Letos jih sicer ni bilo toliko kakor pri prejšnjih volitvah, zato pa so vzlic jasnim določbam o prostih in čistih volitvah cvetela druga nasilstva: podkupovanje, kupčevanje z glasovi, listki za pijačo (reprodukcija v «Nepzodu») prosojne glasovnice z natisnjenimi imeni (huda reprodukcija v «Nepzodu»), zadrževanje legitimacij ter glasovnic za ožje volitve i. t. d., vsega tega je bilo v vsakem volilnem okraju v Galiciji toliko, da bi bilo treba ovreči pravzaprav vsako galicijsko volitev. Pomagale niso niti pritožbe na namestnika grofa Potockega, javnega podpornika slahte, niti na ministrskega predsednika. Kje je Dunaj, kje sem pa jaz, misli si vsak tak galicijski okrajni glavar — paša, vrže ministrsko odredbu v peč, in dela kar se njemu ljubi. Da se taki aristokratsko-birokratski samovolji stori konec, bo treba še marsikatero vo-

litve in še mnogo, mnogo več poslancev poljskega ljudstva, nego jih pride sedaj v parlament.

Naše geslo je: Bože zbav polski lud!

Politični odsevi.

Nemški klub in dunajski svobodomiselnih poslanci. Kakor smo že poročali med najnovejšimi vestmi, je pripravljani odsek nemškega naprednega kluba sklenil, da se dunajski svobodomiselnih poslanci Hock, Ofner in Kuranda ne povabijo na plenarno posvetovanje nemških neklerikalnih poslancev. Oficijalni motivi so: židovstvo slednjih dveh in «socialističnost» Hocka. Jako dragocen podatek za svobodomiselnost teh nemških svobodomiselcev je ocenjevanje človeka po njegovem cerkvenem pripadnosti ali pa verskem prepričanju, kajti jedro in bistvo resničnega liberalizma mora biti: popolna ločitev vere in politike. Sicer pa je ta motivacija le pretveza, s katero se hočejo «napredni» Nemci otresti resnično svobodomiselnih ljudi. Po tej teoriji bi ne smeli pustiti v skupni klub niti Lichta, niti Radlicha, razen če ti antifklerikalni plemenski antisemitji priznavajo argument krsta. Dalje pa je socialističnost bar. Hocka trditev brez dokaza celo naravnost neresnična, ker je splošno znano, da stoji Hock na stališču zasebne lastnine, na takih socialistih pa se socialni demokratje — pri vsem spoštovanju do političnega značaja, kakor je baron Hock — najlepše zahvalijo. Iz tega koraka, ki blamira nemški klub, se preden je bil rojen, govori rdeči strah, ki je stopil večini nemškega meščanstva v ude, s tem da se odpovedo od teh mož, ki so si pridobili v socialni politiki, oz. v boju za svobodno šolo resnične zasluge in ki bi bili med nemškim meščanstvom zdrav kvas, se mislijo prikupiti krščanskim socialcem, s katerimi v zvezi, nameravajo skupno udariti na socialne demokrate. Voditelj nemške ljudske stranke na Češkem je ta načrt kar odkrito priznal. — Možno je, da se po tem dogodku del nemških naprednjakov odcepi od nemškega kluba in da vstvariyo vkupno z dunajskimi svobodomiselnimi radikalno meščansko levico. Vsekako pa služi ta slučaj v podkrepitev trditve, da bode glavni in edino zanesljivi kader v boju proti klerikalizmu tvorila socialna demokracija.

Kriza v francoski radikalni stranki. Francoska radikalna stranka, ki se je bila nalepotčila z raznovrstnimi demokratičnimi in socialnimi programskimi točkami, je dosegla pri zadnjih volitvah sijajno večino. Toda pri volitvah se je naletelo v stranko polno najraznorodnejših elementov, ki so svoj «demokratizem» in «socializem» koj pozabili, čim so se nahajali v srečni posesti mandatov. Začelo se je v radikalni stranki — v nasprotju s politiko Lombrosovo — nagibanje k zmernemu, konservativno-republičanskemu središču in to nagibanje je našlo zvestega podpornika in voditelja v nekdanjem socialistu, naučnem ministru Briandu, ki se je s svojim socialističnim nazorom izkazal zelo nezvestega. V radikalni stranki je prevladala konservativna smer, ki se hoče popolnoma ločiti od socialno-demokratične skupine in se zvezati s središčem. S tem si zada stranka smrtni udarec, kajti s tako večino se ne bo dalo izvesti davčne reforme v smislu progresivnega dohodninskega davka in tudi ne podzavljenja železnic. Pod vodstvom dosedanega predsednika radikalno-socialistične stranke, ki je baš vsled tega izstopil iz stranke, se snuje nova radikalna meščanska politična organizacija, katere volilna politična misel bo: Koalicija vseh politično- in socialno-naprednih življev, ne izključivši socialno demokracijo. V novo stranko bode prestopilo večje število naprednejših poslancev iz radikalne stranke.

Simon Gregorčičeva javna čitalnica v Ljubljani se otvori prihodnji teden.

Prostori so v Vegovih ulicah št. 2, v pritličju na levo.

Domače stvari.

Ljubljanski občinski svet in delavske hiše. V zadnji seji je došlo v površen razgovor tudi vprašanje delayskih hiš, pod vtiskom naše kritike nad nesocialno politiko obč. sveta. Tozadepni predlog je srečno romal v odseke, kjer take reči navadno mirno v Gospodu zaspe. Zanimiv je pri tem bil intermezzo g. Predoviča, ki je dejal, da je o takih stvareh najbolje molčati in da delavci stanarino prvo četrtletje plačajo, potem se pa ne menijo mnogo zanjo. Če je tako, zakaj pa Predovič zida delavske hiše, zakaj množi svoje bogastvo ravno s produkcijo delavskih stanovanj. Zdi se nam, da je g. Predovič v prešleji kupčiji večji mojster kot v socialni politiki. Eno je gotovo: dokler bodo polnili mestno dvorano socialni politiki Predovičeve sorte, bodo morali delavci vsled stanovanjske draginje trumoma zapuščati mesto, «da jim bo bolje cirkulirala kri».

Dalekovidnost vodstva slovenske liberalne stranke. Glasilo derutne liberalne stranke, katera si je s pomočjo vseh mogočih nesramnih sredstev komaj priborila en mandat na Kranjskem, se v svoji številki od 29. maja vede jako smešno. Toda ti ljudje, ki pišejo «Slov. Narod», ne slutijo, kako smešno se jim poda, če stopijo na kateder, poučujejo — socialno demokracijo in čenčajo o pomanjkanju dalekovidnosti socialističnega vodstva, medtem ko liberalno vodstvo prireja velikansko-politično-cerkveno komedijo in bobna vkup vso svojo svobodomiselno ženstvo, da bi se v svrhu politične demonstracije udeležilo trnovske procesije. Dannadan, leto na leto so s polno pravico zmerjali klerikalce, da nosijo politiko v cerkev. Sedaj so te brihtne glavice si naenkrat same vzele to pravico in v svoji dalekovidnosti čisto pozabili, da jim bodo klerikalci pri prvi priložnosti masili usta s to trnovsko demonstracijo, ki je bila ubogemu, zatiranemu, lačnemu in duševno zanemarjenemu slovenskemu narodu res strašansko potrebna.

V Ljubljani boj, na Dunaju sloga, to je Hribarjeva deviza, ki jo spremlja seveda tudi «Edinost» na vseh strunah svoje harfe. Verjamemo, da bi bilo dr. Rybářu zelo neprijetno, ako se ne bi uresničila jugoslovanska mešanica na Dunaju, pa bi mož moral razkriti svoje politično srce in povedati, ali je liberalce ali klerikalce. Čim pokaže barvo, se namreč lahko poslovi od tržaške okolice, v kateri je dobil sedaj le na ta način večino, da se je neprenehoma trudil, sedeti na dveh stolah. Naj se na Dunaju razmakne tista dva sedeža, pa imenitni politik ne bode vedel, kam naj sede. A tudi Hribar kaže s svojo gorečo željo za dunajsko sloga jako malo politične razsodnosti. V Ljubljani, v občinskem svetu, se gre za administrativna vprašanja in politična nasprotja igrajo tu precej neznatno, ali vsaj postransko ulogo. Tudi deželni zbor je v prvi vrsti upravno telo in nima mnogo priložnosti za strogo politično delo. V državnem zboru se pa rešuje velika politična vprašanja, med katerimi je dilema: klerikalno in protiklerikalno v prvi vrsti. Če je torej boj med klerikalizmom in liberalizmom potreben v Ljubljani, je tem potrebnejši na Dunaju in zato je klub, v katerem bi sedeli slovenski klerikalni ali slovenski protiklerikalni poslanci taka absurdnost, da je ne bi bil zmožen noben resno liberalni politik, ako se ne imenuje Ivan Hribar, kateremu ni nič na svetu tako zoprno, kakor načelen boj proti klerikalizmu. Če gre Hribar v skupni klub, tedaj je bila škoda tistega denarja, ki so ga liberalci žrtvovali za volitve, ker bi bilo potem v resnici vseeno, ali sedi gori Hribar ali pa Kregar.

Neopravičena občutljivost. Gospodarji ljubljanskega magistrata so jako občutljivi gospodje in z bode jih vsaka, še tako opravičena kritika njih ravnanju. V ilustracijo galških razvad, ki so se v volilnih rečeh udomačile na ljubljanskem magistratu, navajamo sledeče: Uslužbenec «Učiteljske tiskarne» je izgubil izkaznico. Podal se je brez dokumentov v spremstvu svojega šefa Dimnika na magistrat, kjer mu je uradnik g. Rupnik izgotovil duplikat. Povrhu pa mu je iz žepa privlekel uradno glasovnico, na kateri je bilo natisnjeno ime župana Hribarja. Urad je bil torej v tem slučaju agitacijski lokal liberalne stranke. In podobnih slučajev je mnogo.

Trnovska procesija. V Trnovem so imeli letos hudo lepo procesijo. Nepregledna pisana množica se je zbrala pred trnovsko cerkvijo v dokaz vsemu svetu, da je ljubljansko ljudstvo verno in pobožno, da Ljubljanec še ni docela preplaval brezverski liberalizem in da smo še jako daleč do prežalostnih francoskih razmer! Ponosni meščanje, zastavni možje — krog vrata sveti škapulir, v rokah brevir, na licih mir, brez brade in brez brk — gredo tam v vrsti za baldahinom. Sursum corda, kristjani, če je še toliko trdnih in neomajnih mož, ki vedo pokazati brez strahu pred zaničevanjem in zasmehovanjem, da so verni sinovi rimske cerkve! Ampak... was seh' ich, wird mein Auge trüber?... Kaj je res dr. Tavčar ognil belo dominikansko haljo, nasul si pepela na teme ter ovit črnojadni paternoster okoli prstov? Kaj je res ponosnokraki Program zlezal skromno franciskansko ruševino ter nosi križ pred množico? In kaj ni tisti črni bosonogi trapist, ki caplja za baldahinom ves pohleven, upognjen, goreče molitve mrmljajoč, kaj ni to g. Malovrh?... Obrni se, Gradašiča!... In kaj je tam? Kaj se ne vije tam dolga vrsta tistega narodnega ženstva, ki se je še včeraj vzil nanj strup in smrad iz blagoslovljenih ust? Se včeraj z vsemi grehi in nadlogami obložene, od Lampeta opljuvane, od Štefeta zasramovane, od Robide zasmehovane, so se spokorile čez noč, postale Marijine hčeri ter so stopile v tretji red svetega Frančiška... Kaj se je zgodilo, da je zavihrala nad Ljubljano črna zastava, da je vzrasel iz liberalne Sodome klerikalni Jeruzalem? Da so pokopali dne 30. maja 1907. l. ob starih zjutraj poslednjega naprednjaka? Ne, niso ga pokopali! Še živi v Ljubljani svobodna misel! Tam prihajajo, ponosni, z grmečimi koraki, glave pokonci, že stoji ob cesti, že gledajo mrko, že preklinjajo... Kaj? Gradašiča, obrni se še enkrat! Kaj ne stoji tam z dolgo preklo bledi Lampe? Kaj ni tisti tam, ki demonstrativno zveči viržinko, solzno gleda Štefe? In kaj ni oni tam, ki ne sname

cilindra ter stopa naskrivoma svojemu kužku na rep, zato da moti procesijo s klavernim cvilenjem — kaj ni to, Bog nas varuj, sam milostni knezoškof?... Nemir, trušč... Kregar stopi v prvo vrsto in zakliče z gjevapolnim glasom: «O ti prokleta hinavska družina! Kaj se nisi mogla poklerikaliti pred 23. majem? Najprej oslepari mene za mandat, zdaj bi pa še hudiča za dušo!»... Ljudje božji, kaj se je zgodilo, da je doživela Ljubljana tak nenaden preobrat? O drugega nič, kakor da se je trnovski župnik nekoč s prijaznim očesom ozrl na liberalno stranko in da kljub svojemu kaplanu bere «Slovenski Narod»... Dober nauk vama, Štefe, Lampe: le zlepa, Štefe, le polagoma, Lampe, pa pojdejo vsi za procesijo! O Ljubljana, izmed svobodomiselnih mest najsvobodomiselnejše, izmed resnih mest najresnejše!...

Liberalni preroki. «Narod» prerokuje, da bo legla v grob cela generacija, predno bo dosegel socializem na Slovenskem realnih vspehov. Tolažbo za sedanost in bližnjo prihodnost mu pustimo rade volje, ker nas stane tako malo kakor njega; veselimo se samo, da je zdaj že tudi «Narod» trdno prepričan o bodočnosti socialne demokracije in da govori o tej bodočnosti kakor o stvari, ki je razumljiva samaobsebi. Ker pa nam je dal «Narod» tako lep vzgled, sedimo še mi na Pitijim stol. Naše prerokovanje ni tako veselo in upanjapolno kakor «Narodovo»: prepričani smo namreč, da o liberalni stranki ne bo več ne duha ne sluha, še predno leže ena generacija v grob in da bomo še mi doživeli in slišali žalostinke poslednjega liberalnega Jeremije, ne da bi nam bilo treba doseči starosti Metuzalema. —

Z ozirom na notico o nespodobnem vedenju nekaterih liberalcev v Židovski ulici konstatiramo, da omenjeni Kocjan ni identičen z g. Ant. Kocjanom iz Cerknice.

Sodrug i zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštetelega 3. junija zglase v upravništvu „Rdečega Prapora“.

Zunanje organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Dopisi.

Iz Komna. 26. t. m. se je vršila na čast novoizvoljenemu poslancu g. Štreklju slavnost, ki so se je udeležili tudi socialni demokratje. Sodrug Mozetič je ob pritrjevanju priporočal Štreklju, da se zavzame za izkoriščano delavstvo na Krasu in da v socialno-političnih rečeh postopa paralelno s socialno-demokratsko frakcijo. Na to je učitelj gosp. Križman neumestno in netaktno kritikoval taktiko socialnih demokratov v Istri. Sodrug Mozetič mu baš z ozirom na značaj vse prireditve ni odgovarjal.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 1. junija. Časopisje poroča, da bo kandidiral za predsedniško mesto kršč. socialist dr. Weißkirchner.

Dunaj, 1. junija. Tekom poletne sesije državnoborske nameravata odstopiti Fort in Derchatta. Z demisijo Marcheta se izprazni troje portfeljev.

Dunaj, 31. maja. «Arb. Ztg.» označuje zahtevo svobodnih vsenemcev, da se dunajski svobodomiselni poslanci ne sprejmo v skupni klub za del vsenemsko-krščansko-socialnega kompromisa.

Dunaj, 31. maja. Svobodni vsenemci (Wolfova stranka) so sklenili ustanoviti programatično in organizatorično samostojen «Nemškorađikalni klub» na podlagi vsenemškega nacionalizma in antisemitizma. Klub kot tak bode vstopil v svobodomiselno nemško zvezo.

Dunaj, 31. maja. V deželnozborni seji 27. maja je zaklical grof Brajda krščanskim socialcem: Pustite Turjačana in streljajte drobno divjačino, Wolfa... Vsled tega se je čutil Wolf užaljenega in poslal grofu zastopnika. Zadeva pa se je mirno poravnala.

Dunaj, 31. maja. Svobodomiselni dunajski poslanec ministerski svetnik Kuranda je stopil v «trajni pokoj».

Dunaj, 1. junija. «Zeit» poroča, da se je med vojskimi četami pojavil pravi upor; valji ter avstrijski in ruski konzul v Ūskubu so blokirani.

Praga, 31. maja. Včeraj se je vršila konferenca češko-slovenske socialno-demokratske stranke, ki so se je udeležili novoizvoljeni državni poslanci. Na konferenci so se razmotrivala pereča vprašanja glede taktike in organizacije,

Praga, 1. junija. «Narodni Listi» javljajo, da bode imenovan predsednikom najvišjega sodišča drugi predsednik Ruber. Za podpredsedniško mesto se imenujejo imena: Wessely (Praga), Call (Inomost) in Gertscher (Trst).

Praga, 31. maja. Češki vseučiliški profesor dr. Bohuslav Rieger, edini sin Ladislava Riegra, je umrl. V politiki je pripadal konservativni staročeški smeri.

Bodenbach, 1. junija. Okrajno sodišče v Tetschenu je obsodilo novoizvoljenega socialno-demokratskega poslance Reitznerja zaradi razžaljenja časti na 5 kron. Sodišče je utemeljilo sodbo s tem, da poslanska imuniteta nastopi šele s sklicanjem drž. zbora.

Brzezany, 31. maja. Žlahta pripravlja v slučaju da propade dr. Dulemba, pogrom. Okr. glavar in drž. pravdnik skušata vplivati na židovsko prebivalstvo, da glasuje za Dulemba. Uradi izdajajo glasovnice z imenom Dulembe.

Belgrad, 1. junija. V terek se sestane izvrševalni odbor vladne staroradikalne stranke, da razpravlja o položaju, ki je nastal vsled spora med Vučićem in Pašićem.

Belgrad, 31. maja. Vučić objavlja v mladoradikalnem «O d j e k u» pismo na min. predsednika Pašića, v katerem ponavlja trditve, da je skusal doseči Pašić za njegovim hrbtom pri Goluchowskem avdijenco. Končno pravi: Vase spletke s pogodbo glede srbsko-bolgarske carinske zveze in vaše obljube, ki jih tako radodarno in brezobzirno razsipate, da čim preje dosežete moč, so vstvarile sedanji težavni položaj. Vase stremjenje po moči ne pozna ne ozirov, ne meja, toda izdatke mora plačati Srbija. Po predstojećem nisem več na razpolago, temveč zahtevam penzijo.

Helsingfors, 1. junija. Pri postaji Rouvola so stitje oboroženi ljudje umorili nekega tovarniškega blagajnika, oropali 67.000 mark in ušli.

Pariz, 31. maja. Preiskovalni sodnik Bourrely je označil vesti, da mu je bilo ukazano, pustiti Montagninjeve listine nalašč v neredu, da se iz njih kake kompromitujoče stvari eliminira, za izmišljene.

Pariz, 31. maja. Preiskovalni sodnik je izjavil, da je moral omisliti si vsled nesposobnosti in nezanesljivosti sodnih tolmačev, prevode Montagninjevih listin od policijskih agentov.

Madrid, 1. junija. Veliko pozornost zbuja aretiranje vrhovnega poveljnika mornariškega generala Diaza.

Glasgow, 31. maja. Vsi mornarski delavci so ustavili delo.

Peterburg, 1. junija. Arkadij Stolipin brat ministrskega predsednika izjavlja v «Novem Vremenu» da si duma sama pripravlja smrt, če še nadalje odklanja obsodbo političnih umorov.

Peterburg, 31. maja. Odgovarja na interpelacijo glede dogodkov v riških ječah sta izjavila justični minister in njegov pomočnik, da justični uradniki niso krivi nasilnosti, ki so se godile jetnikom. Policijski stražniki so deloma prekoračili svojo oblast, da so pretepali jetnike s pestjo; zato jih je 42 izročeni sodišču. Duma je sprejela priznanje ministra v vednost z dostavkom socialnih demokratov, da je vladna izjava ni zadovoljila. Položaj je vsled tega sklepa jako kritičen.

Varšava, 31. maja. Med majsko procesijo sta bila dva policijska agenta umorjena.

Lodz, 31. maja. Delavski spopadi so se ponovili: tri osebe so ubite, ena ranjena.

Okrajna organizacija jugoslovanske soc.-demokrat. stranke v Trstu.

V nedeljo, dne **2. junija 1907**, priredi ob 10. uri zjutraj v **delavskem domu**, ul. Boschetto 5., II. nadstr. (velika dvorana)

okrajno konferenco

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo preteklih volitev in njene posledice;
2. Organizacija in nadaljno delo;
3. Volitev odborov in političnega odseka;
4. Slučajnosti.

Ozirajoč se na važnost dnevnega reda in na moment, v katerem se nahaja stranka v Trstu, se pozivlja sodruge, da se te konference udeleže v mnogobrojnem številu.

Vstopnice se dobiva vsak večer v delav. domu, I. nadstr. (pekovska soba), od 8. do 10. ure.

V Trstu, dne 29. maja 1907.

Politični odbor.

Razglas.

Načelnništvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice, in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom ob enem vpošlje dotični znesek.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka ponaredba in ponatek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balsam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—50

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj slovoči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogožki Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznanj s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializm, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drz. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorloa: Krehelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.1

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do- mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Številka telefona 210.